

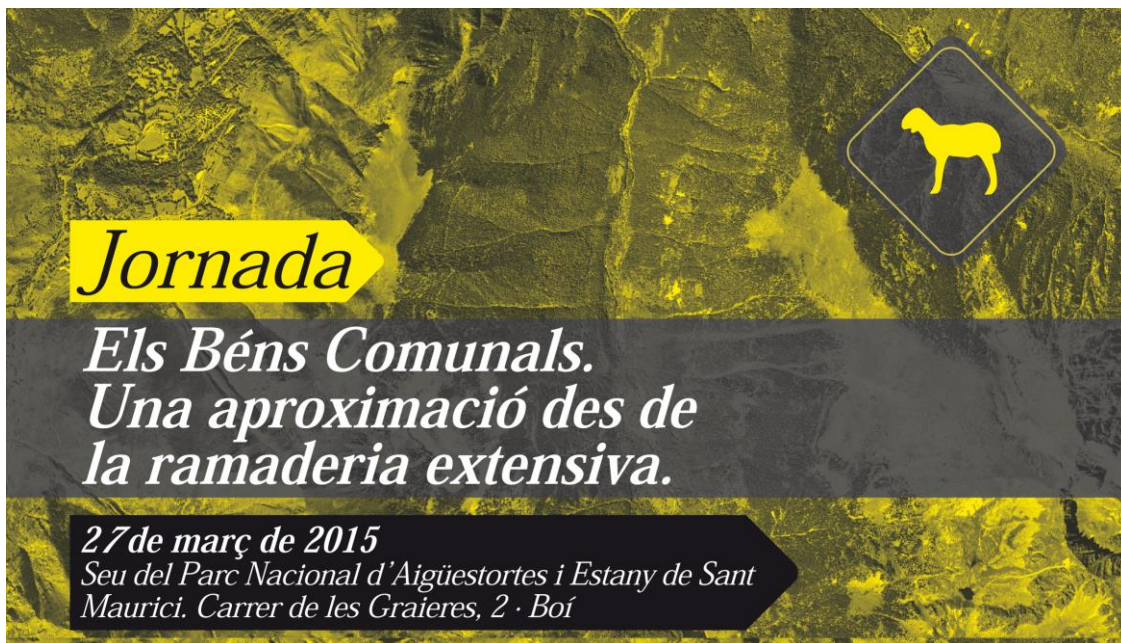

Fundació del
Món Rural

IDAPA
Institut per al Desenvolupament
i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran
*Institut entath Desvolopament
e era Promocion deti Naut Pirenèu e Aran*

DOCUMENT DE CONCLUSIONS

Abril de 2015

Introducció

Reflexionar i debatre sobre els beneficis que poden suposar les pastures comunals per al desenvolupament socioeconòmic i mediambiental dels nuclis de població que tradicionalment n'han estat beneficiaris, ha estat l'objectiu principal de la jornada. Gran part de la ramaderia extensiva catalana pastura en superfícies comunals i per tant, cal que la realitat d'aquests béns comuns s'adapti a les necessitats actuals. S'ha volgut posar damunt de la taula la seva situació actual, com ha estat la seva evolució i com s'adapta la seva gestió a la societat actual, tenint en compte que molts d'ells encara es basen en un règim jurídic molt antic, proper a l'Edat Mitjana.

L'organització d'aquesta jornada està emmarcada en les actuacions que desenvolupa el Grup de Treball de Transhumància i Camins Ramaders coordinat per la Fundació del Món Rural (FMR) i l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA).

Font: Fundació del Món Rural

Conclusions de la jornada *Els Béns comunals. Una aproximació des de la ramaderia extensiva. Boí, 2015.*

Un cop repassades les conclusions i propostes dels documents anteriors pensem que es necessari destacar la feina que no s'ha dut a terme per poder millorar la situació dels béns comunals des de l'any 2002. Algunes de les conclusions del seminari de Sort es reiteren en l'estudi d'IDAPA de 2010 i se'n torna a fer esment a la jornada de Boí de 2015, perquè encara segueixen vigents. Per tant, pensem que cal tenir en consideració el conjunt de conclusions i propostes amb l'objectiu d'avançar en l'ordenament i la millora de la situació actual dels béns comunals del nostre país.

Les conclusions de la jornada de Boí 2015 són:

1. **L'aportació que fan els usos comunals és decisiva per conservar la biodiversitat, la qualitat dels paisatges i fomentar el desenvolupament sostenible del nostre territori.**
2. En aquest sentit, **caldria analitzar quina aportació fan els usos i terrenys comunals en el sistema d'espais naturals protegits de Catalunya**, i a la conservació dels hàbitats dels quals depenen les espècies legalment protegides, de cara als objectius europeus per al 2020.
3. Els terrenys i els usos comunals de Catalunya tenen una història molt diversa, que ha estat estudiada en detall en molt poques comarques, que permet explicar **l'extraordinària diversitat de la casuística actual**. Aquesta diversitat es dona també en els usos ramaders col·lectius.
4. **Els sistemes de governança dels usos comunals ramaders i la seva capacitat de resiliència** són dinàmics, han experimentat grans transformacions al llarg del darrer segle i han d'adaptar-se a les circumstàncies actuals i futures. Un bon exemple dels canvis futurs són els que introduirà la nova Política Agrària Europea. El **Pla de desenvolupament rural** i el pla d'acció per a les pastures determinaran els ajuts europeus fins a l'any 2020, i tenen un gran potencial per incentivar la conservació i recuperació de pastures, en particular les que tenen usos comunals.
5. Cal incentivar la capacitat d'innovació dels béns comunals per a la seva adaptació al futur. En aquest sentit, convé tenir en comte que la convivència d'usos agropecuaris, mediambientals, turístics i forestals en aquestes zones pot obrir noves oportunitats.
6. Els darrers anys ha augmentat molt l'interès per les oportunitats que poden oferir els sistemes de gestió comunal tant a escala internacional (àrees de conservació comunitàries) com espanyola (Iniciativa Comunales) per donar respostes creatives i efectives als reptes de conservació que no poden afrontar els governs ni les iniciatives privades.

7. En aquest sentit, l'exemple del **Parc Natural i Reserva de Biosfera de les Bardenas Reales (Navarra)** palesa com un territori amb propietat i governança comunals promou, amb coherència, creativitat i visió de futur, els seus usos d'acord amb els criteris de sostenibilitat ecològica, social i de conservació de tots els hàbitats i espècies protegides del seu territori.
8. **Les rendes generades a partir de la gestió dels béns comunals poden esdevenir una peça clau per al manteniment de la població als nuclis de la zona pirinenca** (les rendes obtingudes a través dels arrendaments de pastures, de la fusta, dels canons i taxes per l'ocupació per usos turístics, per temes energètics -pas de línies d'alta tensió, centrals eòliques, hidroelèctriques, etc- per temes esportius, etc...). Aquests recursos **podrien destinar-se a actuacions relacionades amb la conservació poblacional** mitjançant la fixació d'una mínima activitat primària.

Durant la jornada es varen plantejar diverses propostes de treball que caldria desenvolupar per poder millorar la situació dels béns comunals a Catalunya:

- Promoure l'anàlisi de l'**aportació territorial i funcional dels usos i terrenys comunals en el sistema d'espais naturals protegits** i a la conservació dels hàbitats dels quals depenen les espècies protegides.
- Promoure un procés participatiu amb tots els actors clau (administració, societat...) per examinar com es poden **establir models de gestió delegada en aquells espais naturals protegits on hi ha propietats comunals que no tenen gestió activa, o aquells on els equips gestors són insuficients**.
- Promoure un **consens institucional entre tots els actors involucrats** (especialment l'administració de la Generalitat, les entitats municipals i els propietaris col·lectius de forests) en favor **d'una definició funcional i actualitzada de què cal considerar com a béns comunals**, més enllà de les seves concrecions particulars, que són del tot diverses, i el seu mateix estatut jurídic.
- **L'elaboració i edició de dos nous mapes de Catalunya**: Un referent a la divisió administrativa dels nuclis de població (a l'interior de la divisió municipal) i un altre que mostri la distribució dels règims de propietat, que diferenciï els espais que són de propietat pública, privada i comunal.
- Promoure la utilització dels recursos generats a partir dels comunals per a actuacions relacionades amb el manteniment poblacional. Es podria fer mitjançant:
 - Indemnitzacions compensatòries addicionals a les de la PAC (DUN) per a les explotacions ramaderes a finançar amb rendes provinents dels béns comunals.
 - Descomptes o exempcions en tributació fiscal municipal als veïns residents de manera permanent en nuclis de població que tinguin dret o beneficis sobre els béns comunals.

Fundació del
Món Rural

IDAPA
Institut per al Desenvolupament
i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran
*Institut entath Desvolopament
e era Promocion deth Naut Pirenèu e Aran*